

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

Gimnáziumunk és a kollégium átvételéről

A tárgyalásokról olvashattuk Heves Megyei Hírlap 1997. január 31-i számában:

Tegnap délután Egerben járt *dr. Zakar Polikárp* zirci apát, valamint elődje *dr. Kerekes Károly*. A ciszterci rend főemberei azért látogattak a megyeszékhelyre, mert a megállapodás szerint ez év júliusában szeretné átvenni a *Gárdonyi Géza Gimnáziumot* és az *Ady Endre Kollégiumot*.

Az Egri Polgármesteri Hivatalban tartott megbeszélésen a hivatal érintett munkatársai mellett *Lévai Zsolt*, a Gárdonyi-gimnázium igazgatója is jelen volt.

Az elhúzódozó eszmecsere után kérdeztük *dr. Ringelhann György* polgármestert a tanácskozás kimeneteléről. Mint érdeklődésünkre elmondotta, a város tulajdonképpen 1992 óta a ciszterci renddel közösen működteti az intézményt. Most az utolsó tárgyalássorozat következik: szó van arról, hogy a gimnázium és a kollégium tanárainak megszűnik a közalkalmazotti jogviszonya, s így a munkáltatójuk már nem a város lesz. Az iskola továbbra is koe-dukált marad, s mint az elmúlt négy esztendőben, a beiskolázást ugyancsak a ciszterciek végzik majd. A rend képviselői kinyilvánították szándékukat a kollégium átvételére is. A megegyezések majd csak akkor lépnek érvényre, ha arra a bizottságok és a testület is rábólint.

Március végén a fentiekre kérdeztük *Lévai Zsolt* igazgató urat. „A Rend jogi megbízottja átadta javaslatát az önkormányzatnak – mondotta az igazgató úr –, amelyben az iskola átvétele utáni működésének feltételeit rögzítik. Jelenleg várjuk az önkormányzat illetékeseinek lépéseit.”

Az bizonyos, hogy a Rend csak akkor tudja átvenni a Gimnázium teljes jogú irányítását, ha az ún. közoktatási megállapodást megkötik, így biztosítva az iskola fenntartásához szükséges anyagi fedezetet is.

Sajnos az újságokból lépten-nyomon olvashatunk arról az érthetetlen és méltánytalan megkülönböztetésekről, melyet az egyházi igazgatású iskolákban tapasztalnak. Nagy körültekintéssel kell ezért eljárni a megfelelő jogi garanciák biztosítása érdekében.

Vajon melyik volt a nagyobb próbatétel számunkra – 1950-es szétszórásunk, vagy a mai „összeszórásunk“?

Részletek dr. Kerekes Károly OCist ny. zirci apát 1997. Gyertyaszentelő ünnepén, A Megszentelt Élet Társaságainak Világnapján mondott beszédéből

Nyilvánvaló, hogy Isten Országá építésének minden fázisához hozzátartozik a próbatétel, sőt a próbatételek sora. Ez alól a próbatétel-sorozat alól maga a mi Urunk Jézus Krisztus sem vonta ki magát. És későbbi idők Isten Országát építő szentjeinél mit látunk? Mindnek súlyos megpróbáltatásokon, próbatételeken kellett átmennie. Még a nem vallási, de komoly elkötelezettséget vállalni akaró világi közösségekben is, például a cserkészetben, nagyon fontos felkészítő szerepük van a „próbáknak“, a különféle próbatételeken való helytállásnak.

Ilyen összefüggésekbe, ilyen távlatokba állítsuk bele a magyarországi szerzetesek-szerzetesnők 1950-es szétszórását és a manapság vállunkra nehezedő „összeszórásai“ próbatételeinket. Nagy kérdés, helyese-e egyáltalán úgy fogalmaznunk, hogy melyik (volt) nehezebb. Egy biztos, hogy mind a kettő nehéz. Mégis azt kell mondanunk, hogy az 1950-es próbatételt kényszerű

menetrend szerint elének írták nyakunkon ülő sötét hatmak. Nem szólhattunk bele a lebonyolításukba. Ezeket a napjainkban megvalósuló próbatételeket az Úristen nem akarja nélkülünk, a mi személyes felelősségvállalásunk nélkül megvalósítani. Akkor (1950-ben) – hogy úgy mondjuk –, kész helyzet elé állított bennünket az Isten: tetszik vagy nem tetszik, indulj! Az mindenki előtt világos, hogy a leépítés (azaz a lerombolás) forgatókönyvét megírni mindig könnyebb, mint a felépítést (azaz életrekelést). Különösen negyvenévnnyi „mélyhűtött“ állapot után megöregedve, a közösségi életnek mind külső lehetőségeitől, mind belső menetekészségeitől megfosztva. – És még valami fontosat meg kell említenünk az akkori lélektani helyzetünkről. „Akkor“ ugyanis mindenki azt érezte: Most minket Krisztusért üldöznek, és ezért bírhatjuk nemcsak az Isten segítő kegyelmét, hanem a jóakarató emberek, sőt az egész „szabad világ“

szimpátiáját. – Most mi a helyzet? Lassan már nyolc éve lesz, hogy elhangzott fölöttünk a „szó“: Többé már nem számít államellenes összeesküvésnek, ha a szerzetesek összeköltöznek...

Ma hol tartunk? Hiszen a negyvenegynehány évvel ezelőtt legegységesebb szerzetesközösségek tagjai is, éppen az állandósult de más-más életritmust beidegző munkakörökben, „hivatásokban“ vagy egyenesen lehetetlenülésekben éltek. És mos újból egy „az én Országom nem evilágból való“ krisztusi közös élet ritmusát kell magunkénak vallani, aszerint élni és dolgozni... Lehetséges-e ez egyáltalán? Nyugodtan merem mondani és le is írni Isten előtti felelősséggel, hogy ez lehetetlen – emberi erővel. Itt már az isteni hit ábrahám, sőt szűzmáriás szituációjában vagyunk... Máriának mondatott: Embernek ez lehetetlen, de „Istennél semmi sem lehetetlen“ (Lk 1,37).

Két évvel ezelőtt egy római nagykáptalanon két szerzetes-elöljáró esténként visszavonulva arról beszélgetett: Most... Újból... Hogyan?! – Egyikük európai, a másik ázsiai, mindkettő hiteles túlélő a negyvenéves „mélyhűtéses“ próbatételek után. Az említett ábrahám és szűzmáriás szituációt az 1 Ján 3,20-ban summázzák: „Ha vádol is szívünk, Isten nagyobb a szívünkénél, ő mindent tud...“ És persze „mindent megtehet“. – Én többet most sem tudok ennél. És megvallom – ha csupán zárójelesen is – nekem ez elég.

Nem csodálkozom azok kudarc-élményein, akik az Isten Országának bennünk élő „hit-gyökere és fundamentuma“ nélkül próbálnak „tökéletességre törekedni“. Bizony ezek lyukas hordóba töltögetnek vödör-vizeket... De bizonyos szempontból még ezeknél is sajnálatra méltóbbak azok, akik hívő keresztény életre vállalkozva

összekeverik evilág „okosságát“ az isteni bölcsességgel. Életből vett példát mondok. Valaki azt mondja: „Állítsuk helyre szerzetesi közösségi életünk hagyományos keretét, de ne vállaljunk vissza saját munkaterületünkön felkínált munkát illetve munkahelyet mindaddig, amíg nincs a kezünkben minden eszköz a zökkenőmentes életvitelre“, – alátámasztva ezt az igényt Jézus evangéliumi szavaival a tornyot építeni akaró emberről, és a hadba vonulni akaró királyról (Lk 24, 25–35). Az óvatoskodó szerzetes itt nem is sejt, hogy ezek a jézusi szavak csak szerves összefüggésükből kimazsolázottan érthetők félre... Még kevésbé emlékezik az ilyen aggodalmaskodó Jézusnak az ugyancsak a Lukács evangéliumban (9,1–3) leírt szavaira, hogy amikor szétküldte apostolait az egész világ „meghódítására“, mit kötött lelkükre és milyen hozománnyal stafirozta ki őket.

Bármely problémánk megoldásához első kérdésünk legyen: *Mit mond erről az Isten?* – Már az eddig idézett evangéliumi szavak hiteles magyarázata is felvázolja előttünk az Istennek szentelt élet sajátos – tehát kifejezetten az Isten Országát építő – arculatát. Van Bibliánk egy újszövetségi irata, mely csodálatos mélységű elmélkedési anyagot hordoz magában az Istennek szentelt életre meghívottak számára:

„Ezért mi is, akiket ekkora sereg hitvalló vesz körül, vessünk el minden terhet, különösen a csábító bünt, és fussuk meg kitartással az előttünk levő küzdőteret. Tekintsünk fel a hit szerzőjére és bevezetőjére, Jézusra, aki a fölkinált öröm helyett a kereszthalált szenvedte el, anélkül, hogy a gyalázzal törődött volna, s most Isten trónjának jobbán ül. Gondoljatok őrá, aki a bűnösök részéről ilyen ellentmondást viselt el, hogy el ne lankadjatok és bensőtökben el ne csüggedjétek“ (Zsid 12,1–3).

Néhány adat a Gárdonyi Gimnáziumról

Egyetemre ill. főiskolára felvett tanulók:

A Gárdonyi gimnáziumban 1996-ban **245** diák érettségizett, akik közül továbbtanulásra jelentkezett a **219** fő, a végzősök 89,4%-a. A jelentkezők közül **133** főt vettek fel főiskolára ill. egyetemre, ami 60,7%-os arányt jelent.

1997/98 évi beiskolázásról:

A következő tanévre induló 5 első osztályba összesen **162** tanuló nyert felvételt. Az iskolában ezenkívül két – szakmát adó – ötödik évfolyam is indul:
– *Gyermek és ifjúságvédelmi ügyintéző szak*
– *Számítógép kezelői szak*, ez utóbbin heti 15 órában angol vagy német nyelvet is tanulnak.

&&&

Iskolánk történetéből...

A kezdetek

1776. fontos fordulópont a magyar földön élő ciszterciak életében: ez év november 8-án adta át Vörös Antal budai tankerületi főigazgató, a helytartótanács rendelete értelmében, a volt egri jezsuita kollégiumot és gimnáziumot

a ciszterciak pásztói előljárójának, Breitler Methódnak. Ez az esemény, amely egy hosszú és gazdag tanító-nevelő munkásság elindítója lett, és mélyrehatóan átalakította a ciszterci életet, nem volt gondos tervezés,

alapos előkészítés eredménye. Éppen ellenkezőleg: a körülmények nyomása alatt, hirtelen elhatározásból született, mind a polgári hatóságok, mind a rend részéről. A VIII. Század végén, a felvilágosodás korában, a köznevelés előmozdítása a legfontosabb kormányzati teendők közé számított, viszont a jezsuita rend 1773-as eltörlése Magyarországon, mint más országokban is, rendkívül nehéz helyzetet teremtett a közoktatásban. Így a kormány minél előbb pótolni akarta a veszteséget, elsősorban a korábban rendszeres iskolai munkát nem végző szerzetesek bekapcsolásával. Az egri gimnázium esetében Szent Bernát fiaira esett a választás: a közeli Pásztón a morvaországi Velehrádból való ciszterciek kis csoportja próbálta a szerzeteséletet felújítani és új otthont teremteni a török pusztítás után. Ezek számára a rendszeres gimnáziumi oktatás átvétele a lehetetlenséggel határos vállalkozás volt: a rendtagok csehül vagy németül beszéltek, csak Breitler tanult meg valamennyire magyarul; szakképzettségük nem volt, a tanítás módszereit nem ismerték; és hozzá még a pilisi és pásztói apátság visszaszerzett birtokainak jövedelme távolról sem volt elég az egri rendház és a nagy iskola fenntartására. Breitler ambíciója és romantikus optimizmusa kellett ahhoz, hogy hirtelen elhatározással igent mondjon, még mielőtt a velehrádi apátot értesíthette és beleegyezését kikérhette volna.

(Részletek *Cszizmazia Placid OCist :A magyar ciszterciek és a szerzetesi hivatás* c. írásából. Megjelent a *Ciszterci lelkiesség* című kiadványban.)

Egy televíziós szentmise emlékére.

Nagyon meglepődött és megörült, amikor a heti televíziós műsort böngészte és a Magyar – *közszolgálati* – Televízió műsorában olvasta, hogy vasárnap délelőtt szentmisét közvetítenek a Piarista kápolnából. A jelzett időpontban valóban megkezdődött a mise és öröm töltötte el, amikor a kamera végig pásztázott a sok, imádkozó diákon. „Ez pontosan olyanok, mint mi voltunk annak idején“ – állapította meg jólesően!

(Emlékezik Hám Lajos, hatvan éve, 1937-ben érettségizett diáktársunk)

Egri diákélet anno 1937–1944.

Vajk tanár úrnál valamilyen külön dolgozatot írunk „csak úgy“ papírlapokra. Önelemző vallomást várt tőlünk meghatározott belső tulajdonságunkról.

– „Te nem írtad rá a nevedet, Mohi“, mondja, mikor összeszedi.

– „Még nem fejlődött ki az írói öntudata“, szól közbe Székely Gyurka.

Lieszkovszky Gyuszi felel magyarból Baghy tanár úrnál. A magyar középkorról, a kolostori életről, Ráskay Lea és társai Istennek szentelt életéről kellene beszélni. De mit is?...

A hivatalos átadással még távolról sem oldódtak meg a nehézségek. ... A tényleges tanítói munkát még jóideig nagyjából egyházmegyei papok végzik, jezsuita igazgató vezetésével, míg lassanként ciszterci tanárok is munkába léphettek. A lassan nekilendülő jó munkát szinte teljesen megsemmisítették II. József császár rendelkezései, ... melyekkel 1787-ben a pilisi és a pásztói apátságot is önkényesen megszüntette.

És mégis: az elültetett mag gyökeret vert és kihajtott a mostoha körülmények ellenére is. A ciszterci tanító munka elindult... Hogy jó munkát végeztek, arra tanúság Bihari Ferenc igazgatónak a velehrádi apáthoz 1rt levele 1181 végén, amelyben kiemeli, hogy az iskola népszerű az egész környéken, és „Nagyságod fiai jól tanítanak.“ Az 1787-es feloszlás után sem szakadt meg a folytonosság: ha el kellett hagyniok a rendházat, néhányan Egerben maradtak, tovább tanítottak az iskolában, és próbáltak harcolni jogaik visszaszerzéséért. Amikor hosszú huzavona után, 1802-ben I. Ferenc visszaállította a pilis-pásztói kettős apátságot, most már önálló magyar apátságként, a kiváló képzettségű és buzgó Schumann Teofil apát alatt az egri ház létszámban is, eredményes iskolai munkában is szép fejlődésnek indult.

Visszatekintve ezekre a szinte kilátástalanul nehéz első évtizedekre, lehetetlen nem látnunk a gondviselés irányító kezét a politika útvesztői és az emberi érdekek ütközései között is...

És amikor a kórusra kúszott a kamera lencséje, s a kórus énekét hallotta, csoda történt. Lehunyta a szemét és a hely átváltott az ő régi, ciszterci templomi kórusára. Már ők énekeltek ott és Rássy tanár úr dirigált széles mozdulatokkal. És *Kiss Kálmán* ült az orgonánál.

Pár pillanat volt az egész! De ő nagyon boldog volt. Ezekben a pillanatokban újra 18 éves volt és a szeme sarkából lepergett egy könnycsepp...

Megvan. A kódexek!... (Nyomatékkal, szinte szemrehányóan) „...és ezek egész éjjel kódexeket másoltak!“

Négyesével sorakoztatja az énekkart Rássy tanár úr a nagyudvaron. Szokatlan, mert hármásával, vagy kettesével szoktuk. El is hibázom, nagy zavaromban keresem azt a negyedik helyet.

– „Megbuzsz számtanból!“ dördül rám a tanár úr.

Meggondolatlan kaland súlyos árnya nyomaszt vagy hatunkat – Sziklai, Sasvári, mint mindig, és valahogyan Brückler

Sanyi is –: Endrédy apátúr régimódi kis nyitott autócskáján szórakoztunk – talán érettségi szünetben – a gazdasági udvarban. (Kakuk Jenci hozott bele a patikából a zsebpénzén két deci tisztabenzint.) Most Palos igazgató úr előtt állunk irodájában glédában és büntudatosan. Elsőként, mint legmagasabb, jobb szárnyon Brückler Sanyi. „Szabj ki magadra büntetést!” szól hozzá a parancs. Sanyi – ahogy szokta – rezzenéstelen faképpel áll. Gondolkodik. Végre kimondja: „Hat pofon.” „Számár vagy, fiam”, mondja az igazgató úr. „Jófeltételre, önmegtagadásra gondolj!” Megkönnyebbülve hangzanak sorban a lemondások ponyvasavasról, moziba-menésről, fagyalatról, más kívánatos földi javakról. S azok jóváhagyatnak.

Epilógus: évtizedek múlva Székesfehérvárott látogattam meg Palos igazgató urat. Szóba kerülnek egykori nevelési titkok, azok mai aktualitása, s a kemény fegyelem kérdése. („Igazgató úr alázatosan jelentem, parancsára megjelentem!”; – „Holnap jelentkezel bevarrott zsebbel!” – (bünteté-

sül a tízpercben zsebre dugott kézéért); – „Egy hétig nem hordhatsz diáksapkát!” (büntetésül a Himnusz alatti fegyelemzetlenségért.)

Nem soroltam fel, csak gondoltam rá. S az Igazgató úr válasza:– „A fegyelem nevelői célja mindig az önfegyelem kialakítása” – cseng máig bennem a szava...

Az idők ködén át már „arany”-nak tűnő mondások a Foglárból, Petróczky prefektus úr szájából:

– „Kézállást csinálók – hallod – a szádon!”

– „Összerugdoslak – hallod – mint huszár a lovát!”

– „Emberszag van – halljátok –nyissátok ki az ablakot!”

S a sokszor elsorolt utasítás-sor a stúdium-idő végeztével:

„Tintát-tollat eltenni,

a WC-re kimenni,

Vancsik szaladj csengetni!”

Emlékezik: Mohi György (1944)

●●●●●●●●

Könyvekről, melyeket diáktársaink írtak

Ezerkilencszázkilencvenhat – Farkas András versei

A nemrég meghalt kedves diáktársunknak – *Lupusznak* – immár 21-ik kötetét tarthatjuk kezünkben, tele a szigorú szabályok szerint készült szonettekkel. „*Gyermekkorom fogadalmával nyitom ezt a kötetet: Ad maiorem Dei gloriam!*” – olvashatjuk a bevezető sorokban, és mi tudjuk, ezt a *fogadalmát* élete végéig megtartotta.

Aki örömét leli a szép versekben, melyeknek szeretetére még az egri gimnázium padjaiban tanítottak meg bennünket, az bizonyára szívesen olvasgat ebből a formás kis könyvecskéből.

Ízeitől egy kedves kis vers – *Karácsonyi szonettek I.*

Megszületett új számтанom,
Hetek óta csak osztok,
Szorzok, össze is adom,
Hogy dőlne rám az oszlop,

Számok szerint tapasztalom,
Ha egy zsebet kifosztok,
Máshol nem nő nagyobb halom,
Sok tervem egyre foszlóbb,

Mégis, ha nem felső fokon,
Valami már gyarapodik,
A rendszeres gyakorlat

Mélyén a jég felolvad,
A kérge cikk-cakkban reped –
Lehet, hogy ez a szeretet?

Külön kedves érdekessége a kötetnek, hogy 7 éves unokájának, *Rózsa Tamásnak* a grafikái díszítik.

Balázs András: Csak hobbim volt a repülés – 1936–1942

Még az antivilágbeli időkben, a Metro-klub-i összejöveteleinken, szívesen hallgattuk *Balázs Bandi* diáktársunk jóízű történeteit szerelméről a repülésről. Hál’ Istennek most ezeket olvashatjuk is. Az ember nem is tudja könnyen letenni a kis könyvet, amelyben – igen jó, olvasmányos stílusban elbeszélve – élvezhetjük és megismerhetjük hobbija mellett az egyetemi diákélet, majd a kezdődő háborús világ máshol nem olvasható sok érdekességét. Köszönjük a kellemes órákat.

Bandi a legutóbbi 1997. márciusi összejövetelünkön elmondotta, hogy tovább folytatja munkáját és az 1942 utáni időkről is olvashatunk majd. Várjuk!

(O.Gy.)

Tanáraink voltak . . .

FALUBÍRÓ Győző Miklós

1908. november 10-én született a Vas megyei Muraszombaton (ma Szlovénia). Középiszkoláját Szentgottárdon végezte. 1926. augusztus 29-én lépett a ciszterci rendbe. Áldozópappá 1931. július 5-én szentelték. 1931–35 között egyetemi hallgató a budapesti Pázmány Péter Tudomány Egyetemen, ahol latin-történelem szakos tanári képzést szerzett, majd 1935-től segédlelkész Hercegfalván. A tanári pályáját 1938 szeptemberében Egerben kezdte, majd 1944-től 1948-ig – az iskolák államosításáig – Baján tanított. 1948-tól ugyanitt káplán a Szent József plébánián. 1950. június 9-én éjszaka a bajai rendházból deportálják Kunszentmártonba. A szétszórás után a Bács megyei Vaskúton volt kántor. 1964-ben nővérét látogatni az USA-ba utazott és 1965-ben ismét otthonra talált Irvingben (Texas) az Our Lady of Dallas ciszterci apátságban. Itt a középiszkolában zongoraórákat adott, 1971-től a Forth Worth-i nővérek lelkiatyjaként működött. 1975 június 4-én halt meg Irvingben. Június 6-án Dallas-i Calvary Hill temetőben helyezték örök nyugalomra. Ő volt a dallasi magyar ciszterciek első halottja.

A zenével nevelt

Lehet-e a diáknak legkedvesebb tanára olyan pedagógus, aki nem tanította? Ha az iskolát nevelő, nem pedig pusztán oktató intézménynek tartjuk, akkor bátran kimondhatjuk: lehet.

Az a tanárom, akire a legnagyobb meghatottsággal emlékszem vissza, nem tanított az osztályunkban. Mint az iskola szimfonikus zenekarának vezetőjével kerültem vele kapcsolatba. Ennek már negyven esztendeje

Mielőtt átvette volna a zenekart, addig csupán kisebb jelentőségű romantikus zeneszerzők műveit tanultuk be az ünnepélyekre, színelőadásokra. Az ő programja egészen más volt: Mozart, Haydn műveit kezdtük játszani. A változás – az igazi nagy zene bevonulása iskolánkba – különösen a körülmények miatt volt jelentős: az emberi kultúra egyik legkifinomultabb jelensége, a 18. Század művészete kapott helyet olyan időben, amikor az élet hónapról hónapra brutálisabb lett. Csak harmincegynéhányan muzsikáltunk a zenekarban, de hallgatóságunk volt az egész iskola, a szülők, a város zenekedvelő polgárai, és tudomást vett rólunk a helyi sajtó.

Többször barátként beszélgettem vele. Ma inkább barátomnak, mint tanáromnak érzem, ha gondolok rá. Őszintén megmondtam neki: csodálom, hogy egész szimfóniákat be tud tanítani. Azt felelte: „Nem boszorkányság. Nem is művészet. Csak pedagógia.“

Az első sikerek után eszembe jutott, hogy jó lenne a kortárs magyar zenével is próbálkozni. Ő eleinte húzódozott tőle, félt, hogy nem tudunk a feladattal megbirkózni. Igyekeztem rábírni, hogy tegyünk próbát Kodálylyal. Hallgatott rám. Sikerült.

Vezényelte Haydn, Mozart, Kodály műveit, míg a háború ki nem ütötte a hangszeres diákjai kezéből.

A közös zenélésnek rendkívüli a nevelő ereje. Nem becsülöm érdeme alatt az énekkart, hiszen Kodály ezt állította elének a művészi tevékenység és a humánus példaként, de a szimfonikus zenekar munkájának magas feszültségét más együttesben átélni nem lehet. Az akkori iskolánk énekkara, mivel koedukáció nem volt, nem is tekinthető igazi vegyes karnak, a női szólamokat a kisebb fiúk énekeltek. Számomra életem egyetlen és azóta sem ismétlődő lehetősége volt, hogy hangszeres tevékenységben részt vegyek (fuvolás voltam), s egyben a hit forrása is azokban a napokban, amikor a hivatalos „követelmények“ szerint saját létjogosultságomban is kételkednem kellett volna. Érzelmi és értelmi nevelés volt, a legjava fajtából, akarati nevelés is – mert az eredményért nagyon meg kellett küzdeni –, és a maga módján politikai nevelés is.

Azokban a napokban... Tanárom érdemét senki sem vitatta. De megbízatásának rangja a hivatalos feladatok hierarchiájában jóval lejjebb volt, mint a leventeparancsnok és a cserkészparancsnoké.

„Csak pedagógia?“ Amikor tanár-karnagyunkra gondolok, nemcsak a szeretet és barátság kíséri az emlékezést, hanem az irigység is. Harminc évnél most már hosszabb pedagógiai pályámon soha nem került a kezembe olyan nagy hatású pedagógiai eszköz, amilyen az övé volt. A tanteremben, állítólag nem bizonyult a legjobb tanárnak. Lehet, hogy valóban nem volt az. De nevelni tudott: a neki való helyen, a pulpituson – s adni a tanítványainak, többet, mint pályatársai. Tehette: az emberiség legjobbjai közül választotta a segítőtársakat.

Dr. Bán Ervin

(Megjelent a *Pedagógusok Lapja* 1980. január 15-i számában)

Érettségi találkozót terveznek 1997-ben:

- 60 éve – 1937-ben– végzetek június 8-án Egerben – szervező dr. Pataky Árpád (Bp.);
- 55 éve – 1942-ben– végzetek június 7–8-án Egerben – szervező: Molnár Tamás (Bp.);
- 50 éve – 1947-ben– végzetek július 14–15-én Egerben – szervező: Szelényi György (Eger);

.....

- 56 éve – 1941-ben– végzetek május 24-án Jászkiséren – szervező: Győri János (Jászkisér) és dr. László Ferenc (Bp.)
- 53 éve – 1944-ben– végzetek június 14-én Egerben – szervező: Wolsky Agenor (Eger).

hírek...hírek...hírek...

- **Dr. Debreceni Sixtus OCist**, a Szent Bernát templom volt plébánosa emléktáblájának – melyet végül is a templom előterében helyeztek el – megáldása február 21-én volt. A szertartást *dr. Kovács Endre* püspök, a diákszövetségünk elnöke végezte *dr. Kerekes Károly* OCist ny. zirci apát, *Mozsgai Tádé* OCist egri házfőnök, valamint a két szerzetes testvér *Debreceni Gyula és Miklós* koncelebrációjával. A leleplezés és koszorúzás után a megjelent tagtársaink és Sixtus atyára még ma is kegyelettel emlékező egri hívek főhajtással és virággal tisztelegtek az emléktábla előtt, melyen a következőket olvashatjuk:

DR. DEBRECENI SIXTUS
1917 – 1954
CISZTERCI PLÉBÁNOST 1954. FEBRUÁR 21-ÉN
MÁIG TISZTÁZATLAN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT
A SZÉCHENYI UTCÁN HALÁLRA GÁZOLTÁK...
EMLEKÉT ŐRZI EGER HÍVŐ NÉPE
ÉS E TÁBLÁT ÁLLÍTÓ
CISZTERCI DIÁKSZÖVETSÉG
1977

(*dr.Száva J.*)

- **Jóteköny célú hangverseny volt** a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztálya jegyzőjének – *v. Barta Istvánnak* szervezésében február 9-én vasárnap este a Szent Bernát ciszterci templomban annak felújítása javára. *Dr. Kovács Endre* püspök megnyitó szavai után *Mozsgai Tádé* OCist egri házfőnök konferálásával *Pásztly Julia*, *Marcis Demeter* (diáktársunk), és *Kovács Emese* igen nívós, művészi énekszámait, valamint *Karosi Bálint* szép orgonajátékát hallhatta a mintegy 160 főnyi közönség. A belépés díjtalan volt, de a megjelent, főleg diákszövetségi tagság és a templomot szerető hívek adományából 80 ezer forint gyűlt össze a templomtető költségeire. A hangverseny után az előadó művészekkel hangulatos, baráti beszélgetést folytattak a rendezők.

A hangverseny műsora:

J. S. Bach:

g - moll korálelőjáték (Nun komm der Heiden Heiland)

„Bist du bei mir” – ária a Geistliche Lieder-ből

„Quia fecit mihi magna” – ária a Magnificatból

„Ó örvendj én szívem” – ária a Pünkösdi kantátákból

Korálelőjáték: „Wachet auf, ruft uns die Stimme”

Händel : Xerxes - Largo – ária

Vivaldi: Gloria - „Domine Deus” – ária

Beethoven: Die Ehre Gottes aus der Natur

J. S. Bach: d-moll concerto Vivaldi nyomán

Rossini: Petite messe solennelle - „Crucifixus” – ária

Gounod: Parce Domine

C. Franck: a-moll koral

(*dr.Száva J.*)

- **Fertálmester avatás** volt immár másodszor február 15-én délelőtt az egri bazilikában. A 10 órakor kezdődő szentmisére négy díszhuszár és 10 katonai középiskolás zászlóvivő kíséretében vonult be fekete köpenyben, bottal az elmúlt évi és a most tisztségét leadó 14 fertálmester – köztük *dr. Ringelhann Béla* és *dr. Hibay György* diáktársaink –, valamint a „suttogó” során megválasztott 14 új fertálmester, közöttük *v. Bartha István* diáktársunk, aki a Károlyvárosban tölti be ezt a tisztséget. A miséző *Czakó István* kanonok-plébános beszédében méltatta ennek a régi intéz-

ménynek erkölcsi jelentőségét, majd *dr. Ringelhann György* polgármester a fertálymesterség kialakulásáról és polgári jelentőségéről beszélt.

Diákkori Úrnapi körmeneteken az érsek baldachinja mellett két sorban fekete „százcímű köpenyes” szalagos botos komoly egri polgárok, *negyedmesterek* vittek vastag, égő díszgyertyákat. A bársonygalléros köpenyűeknek piros volt a bélése és nagy ezüst csat fogta össze a gallért. A fertálymesterség a török kitakarodása idejéig nyúlik vissza., amikor a városi magisztrátus még csak a főbíróból és néhány tanácstagból állott. Végrehajtó apparátus még nem létezett, ennek megvalósítására létesült a polgárok önszerveződése, akik maguk közül közmegebecsülésben álló, feddhetetlen életű – akkor ez is követelmény volt: írni, olvasni tudó – előljárót választottak. Tekintve, hogy a töröktől felszabadult, fallal körülvett város négy negyedre – fertályra (Viertel) – oszlott, ezek élére kerültek a fertálymesterek. Akkor igen fontos funkciót töltöttek be, mint a főbíró dekrétumainak végrehajtói, a rend, a jó-erkölcs őrei, stb. Természetesen idők múltával csökkent a feladatuk, mert átvette helyét a városi apparátus, a „városháza”. Így később, főleg már ebben az évszázadban inkább csak polgári tisztségnek számított. Teljesen és tisztán demokratikus intézmény, hiszen életében csak egyszer és csak egy évre megválasztható fertálymesterek között volt érsek és földműves, főispán és iparos ember, tisztviselő, tanító, kereskedő stb. Előírás volt, hogy a fertálymesternek a városnegyedében saját házában kellett lennie. A fertálymesterek egymás közti hivatalos megszólítása: „Barátom-uraimék” volt. A kijelölésüket az ún. „suttagó”, előzte meg. Ilyen tisztség régebben csak Egerben Vácott, Aradon és Kolozsvárott volt fellelhető.

1931-ben megalakult Negyedmesteri Testületnek az első elnöke gimnáziumunk egykori igazgatója, maga is korábban fertálymester, *dr. Kürti Menyhért* volt. *Dr. Palos Bernardin*, majd *dr. Hegyi Kapisztrán*, iskolánk volt igazgatói is voltak fertálymesterek.

Ez a nemes hagyomány 1950-től megszűnt, és csak 1996-tól ébresztették fel az egri lokálpatrióták. A negyedmestereknek ma nincs kifejezett feladatuk. Talán idővel, amikor egy-egy negyedben több volt fertálymester él már, ezek szava, példája a közjó érdekében hatékonyabbak lesznek.

(*Dr. Hibay György*, volt fertálymester)

- **A Ciszterci Rendről:**

– Meghalt *Kelety Jenő Géza* OCist, aranymisés áldozópap középiskolai tanár 1997. március 6-án, életének 74. évében. Temetése március 13-án volt a Zirci temető Ciszterciak Sírkerületében.

Géza atya 1943. augusztus 29-én lépett a Ciszterci Rendbe. Az államosítás és a szétszórás nem tette számára lehetővé, hogy taníthasson. 1948 után hitoktató, segédlelkész, kántor, majd 1955–57 között börtönben. Csak 1970-től gyakorolhatta ismét papi hivatását, utoljára 1990-től haláláig Csákberényben volt plébános. Itt többek között ciszterci cserkészcsapatot szervezett, és cserkészházat épített.

– Március 31-én húsvéthétfőn szenteli áldozó pappá *Primász Róbert Gábor* diakonust a zirci bazilikában *dr. Szendi József* veszprémi érsek. Az újraindulás után ő a harmadik felszentelt ciszterci szerzetespap.

- **A Budai Szent Imre Ciszterci Gimnázium** visszaadásának ügye jól halad: augusztus elsejétől ismét a Ciszterci Rend irányításával működik. A Rend ez év februárjában 10 évre megkötötte az ún. közoktatási megállapodást a budapesti XI. kerületi önkormányzattal. A tájékoztatás szerint az államosítás után József Attila nevét viselő gimnázium más épületben továbbra is működik a kerületben, de átmenetileg még részben a Szent Imrében is maradnak az ott indult világi →józsefattilás« – osztályok. „...A tavalyi három (ciszterci) első osztállyal szemben az idén már hat új osztály indul 30–32 fős létszámmal. Az intézmény alapvető törekvése, hogy ne csak oktassanak, hanem neveljenek is. A ciszterciak mellett a velük dolgozni akaró, és hasonló lelkületű kiváló világi tanárok nagy része is itt marad. Az, hogy a rend együtt működik a világiakkal, természetes, és megfelel a zsinat szellemének: fontos a világiak megbecsülése, az ő adottságaik, karizmájuk figyelembevételé...“ – olvashatjuk a Magyar Kurir 1997. március 18-i számában *Brückner Ákos Előd* OCist atyával, a Budai Szent Imre Ciszterci Plébánia plébánosával – többek között a gimnázium jövőjéről is – folytatott beszélgetésben.

- **A II. világháború egri ciszterci diák áldozatai** emléktáblája kiegészítéséről az 1996. karácsonyi számunkban közöltünk felhívást.

Eddig a következő adatokat kaptuk: A decemberi budapesti összejövetelünkön résztvevők javasolták *Fülöp László* (1942), *Kormos László* (1941) és *Balássy László* (1936) a II. világháborús események következtében elhunyt diáktársaink felvételét az emléktáblára.

Hám László (1937) diáktársunk levelében két osztálytársáról írt, kiknek neve hiányzik a Pro Patria tábláról: *Kovács Ferenc* I, aki a Donnál; valamint *Schall Emil* (1937), akit mint német nevűt (felszentelt papot) hurcoltak el és a lágerben pusztult el.

Köszönjük az együttérző figyelmet, és újból kérjük, hogy aki a II. világháború áldozataként elhunyt diáktársunkról – akinek neve nem szerepel az emléktáblán – tud, levélben vagy más úton – név, évfolyam, halál időpontja, esetleg halálának körülményei feltüntetésével – közölje.

† † † † † HALOTTAINK † † † † †

Dr. Farkas András
1919–1997

1997. január 28-án Budapesten elhunyt dr. Farkas András 1938-ban érettségizett diáktársunk, aki az újjáalakult Ciszterci Diákszövetségnek 1989 májusában Nagyvenyimben megválasztott első elnöke volt. Február 5-én nagy részvét mellett temették az egri Hatvani Temetőben. Gyászoló családja mellett jelen voltak nagy számban a Ciszterci Diákszövetség tagjai és Eger társadalmának reprezentánsai. A temetési szertartást végző *Csontos Barna* kanonok az elhunyt mélyes hitét, magyarságát és igazságszeretét méltatta. A diáktársak nevében *dr. Kerekes Lajos* – az egri diákszövetség alelnöke – mint az Egri Öregdiákok Baráti Társaságának elnöke vett búcsút:

„Váratlan halálad híre megdöbbenetete az embereket városszerte, sőt országszerte. Megdöbbenésemben egy tudós kutató felkiáltása jutott eszembe: Mit tudnánk mi az életről, ha nem lennének halottaink? – Valóban ilyenkor érezzük e felkiáltás jogosságát.

Életed, mint gyorsan mozgó film pereg le előttünk. Érettségi a Ciszterci Gimnáziumban, jogidoktorátus dr. Óriás Nándor és professzor társai irányításával, majd bedobva a nagybetűs Élet sűrűjébe, a legnehezebb történelmi korszakban is alkotó munkát végeztél. Személyedben a költőt, a kritikust, az újságíró, sőt a jogászt is méltatta a 77napokban megjelent helyi sajtó. Mint az Egri Öregdiákok Baráti Társasága egyik alapító tagjának és alelnökének mondok köszönetet pótolhatatlan eredményes, áldásos tevékenységedért. Több mint tíz évvel ezelőtt, 1986-ban – mint mondani szokás a fű alatt – kezdtük el a szervező munkát Chikán Zoli barátunkkal., s az eyesületi munkában Te egészen halálodig aktív segítőtársam voltál.

*A lelkedben igazán jó földbe hullott az a vetőmag, amelyet a ciszterci tanárok beléd vetettek. Ez a vetés gazdag termést hozott Eger város kulturális, társadalmi és irodalmi életében. Életed és munkásságod bizonyította, hogy cselekvő keresztény katolikus és igaz magyar – és mindenen előtt hűséges és lelkes **egri** voltál...Emléked megőrizzük azzal is, hogy nyomdokaidon szeretnénk járni... „ – fejeződött be dr. Kerekes Lajos gyászbeszéde*

A Magyar Ciszterci Diákok Szövetsége nevében *dr. Nemes Zoltán* elnök búcsúzott:

„Kedves Bandikám, Kedves Lupus Diáktestvérünk! – Mert mi, a Magyar Ciszterci Diákok Szövetségének tagjai csak így hívtunk Téged! Téged, akit nagyra becsültünk, mert kemény „negyven évig tartó komor sötét éjszakában“ első között voltál, aki derengő fényt tudtál gyújtani a keresztény lelkekben. Lehetséges, hogy első próbálkozásaidat még egy régi »irkalapra« írtad – és az kezdett el lobogni és világítani! De később egyre nagyobb fényeket tudtál bennünk gyújtani... Baja, Buda, Eger, Pécs, Székesfehérvár ciszterci gimnáziumainak volt diákjai ezért választottak Téged a ciszterci diákok első, országos elnökévé, mert tudtál nekünk becsületes irányt mutatni!... Köszönjük életed e gazdag értékeit... Velel vagyunk, és értékeljük azokat a „nagyszerű fényeket“, amelyeket mindnyájunkban gyújtottál. Nyugodjál békében, a zászlót visszük tovább! Kedves emlékedet őrizzük!

Ezenkívül még *dr. Löffler Erzsébet* városi kulturális tanácsnok és *Várkonyi György* városi tanácsnok búcsúztatták. Az engesztelő szentmise Budapesten, a Krisztinavárosi Plébániatemplomban február 7-én volt, melyen több Budapesten élő diáktársunk is megjelent.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

dr. Vályi Aurél (1939) – Siófok,
Detky János (1940) – Budapest
Csányi Lajos (1949) – Budapest

Requiescant in pace!

Ha a legközelebbi Egri FEHÉR/FEKETE hírekben közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Wolsky Agenor, 3300 Eger, Kertész u.34. tel.:(36) 317 420 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25.III.5/A. tel.:(1) 186 2295 (új szám!!)— címére.